Türkiye'nin Baro ve Barolar Birliği Sorunu

Kemal Vuraldoğan[1]

2009 yılı Türkiye'de barolarının fazlasıyla gündeme geldiği, gündemi belirlediği bir yıl oldu. Gazete haberleri yurttaştaki baro, barolar birliği ve avukat algısının değişmesine yol açtı. Son 5 yılın öne çıkan haberlerine göre Türkiye Barolar Birliği, kendi deyimine göre 55.000 avukatın temsilcisi olan kurum, imam hatipli bir başbakanı içine sindiremiyor[2], Cizre'de bir çocuğun ölümü ile sonuçlanan polis müdahalesini insani buluyordu[3]. İstanbul Barosu katsayı eşitsizliğini ortadan kaldıran kararın iptalini hukukun üstünlüğü ve insan hakları koruma adına talep ederken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına rağmen darbeci zihniyet mağduru Sacit KAYASU'nun avukatlık yapmasına karşı çıkıyor[4], kamuya mal olan davalardan mesela Hrant DINK davasını görmezden gelirken, iddia edilen Ergenekon Terör Örgütü'ne ilişkin soruşturma ve kovuşturmayı takip için komisyon oluşturuyordu. Vatandaş sıfatıyla e-muhtıra karşı Milli Savunma Bakanlığı aleyhine dava açan hukuk müşavirini azleden[5] Ankara Barosu, iddia edilen ETÖ'nün bir kısım sanıkları hakkındaki soruşturmanın 8 ay sürmesinin adil yargılanmaya aykırı olduğunu iddia ediyor[6], savcıları hayali bir düşmana karşı teyakkuza geçmek, cumhuriyetin değerlerini savunan gazeteci ve emekli askerleri gözaltına almakla suçluyordu[7]. Kürt açılımına CHP ve MHP'den daha sert tepki gösteren İzmir Barosu, bu girişimi anayasa suçu olarak niteliyor, bu suçu işleyenlerin yargı önüne çıkarılmasını talep ederken Silivri Cezaevini toplama kampına benzetiyordu[8].

2008 yılı sonu rakamlarına göre 38.239 avukatın üye olduğu üç büyük baro[9] ile 63.487 avukatın üst meslek örgütü olan TBB'nin iddia edilen ETÖ, Kürt sorunu, asker siyaset ilişkisi konusundaki açıklamaları, avukatların son genel seçimlerde %20 oy alan CHP ile paralel düşündükleri sonucunu ortaya çıkartıyor. Ülke genelinde %20 oy alan bir siyasi hareketin fikirlerinin üç büyük baro ve TBB tarafından benimsenmesini anlayabilmek için, daha da önemlisi üç büyük baroya kayıtlı 38.239 avukatın homojen olup olmadığını anlamak için baro seçim sistemlerine yakından göz atmakta fayda var.

Baro yönetim kurulları Avukatlık Kanunu madde 90'a göre seçilmekte. Oy kullanan avukat yönetim kurulu ve başkan adaylar arasından belirlediği 11 kişiyi bir listeye yazacak, sonuçta en çok oy alan 10 avukat yönetim kurulu üyesi, en çok oy alan başkan adayı baro başkanı olacaktır. Uygulamada seçimlere guruplar haline girilmekte, gruplar liste bastırmakta, listedeki avukatlar yönetim kurulu üyesi ve baro başkanı olmaktadır. Bu haliyle barodaki grupları partiye, baro seçimlerini il milletvekilliği seçimine benzetmek mümkündür. Milletvekilliği seçiminde bir ilde bir partinin % 30, diğer üç partinin sırasıyla %25, %25 ve %20 oy alması halinde dört parti de parlamentoya mil-

---

[1] Ankara Üniversitesi Kamu Hukuku doktora öğrencisi

[2] http://www.milliyet.com.tr/2004/06/11/siyaset/siy12.html

[3] http://www.barobirlik.org.tr/calisma/haberler/tbb/080220_guneydogu.aspx

[4] http://www.tumgazeteler.com/?a=5372535

[5] Av. Kemal Vuraldoğan'ın Ankara Baro vekilliğinden azline ilişkin basın açıklaması

[6] http://www.ankarabarosu.org.tr/DuyuruDetay.aspx?ID=2052&Tip=BasinBildiri , bir baro elbette ki binlerce sayfalık klasörlerden oluşan bir soruşturmanın 8 ay sürmesinin adil yargılanma hakkına aykırı olduğunu ileri sürebilir. Ancak samimiyetine inanmamız için aynı baronun 15-20 sayfadan oluşan disiplin soruşturmalarını 8 aydan kısa bir sürede sonuçlandırması gerekir. Ne yazık ki Ankara Barosu'nun 15-20 sayfalık soruşturma dosyalarında 24 aydan daha uzun bir sürede karar verdiği bir vakıadır.

[7] http://www.ankarabarosu.org.tr/DuyuruDetay.aspx?ID=3306&Tip=BasinBildiri

[8] http://www.tumgazeteler.com/?a=5465387

[9] İstanbul Barosunun 23.884, Ankara Barosunun 8.954, İzmir Barosunun 5.491 üyesi var.

letvekili gönderecekken, baro seçiminde %30 oy alan grubun adayları başkan ve yönetim kurulu üyesi olmakta, diğer gruplar yönetim kurulunda temsil edilememektedir.

Ankara Barosu 2008 yılı seçim sonuçları üzerinde çalışarak konuyu anlaşılır kılmaya çalışacağız[10]. Ankara Barosunun 26 Ekim 2008 tarihinde yapılan seçimlerine 3 ayrı grup katılmıştır. Demokratik Sol Avukatlar Grubu (DSAG), Demokratik Sol ve Çağdaş Avukatlar Grubu (DSAÇAG), Baroda Birlik Grubu (BBG)[11]. Listede kayıtlı 8.745 avukatın 6.767'si oy kullanmış, 6.579 oy geçerli sayılmıştır. Seçim sonuçlarına göre DSAG 2.822 (%42,89), DSAÇAG 2.211 (%33,61), BBG 1.373 (%20.87) oy almıştır[12]. Avukatlık Kanunu madde 90 uyarınca 10 yönetim kurulu üyesi ve baro başkanı geçerli oyların %42.89'unu alan gruba ait olmuştur. Son milletvekili genel seçiminde Türkiye'de uygulanan d'Hondt sistemine göre yönetim kurulu üyeliklerini dağıttığımızda halen başkan dâhil 11 yönetim kurulu üyesine sahip DSAG 5 üyelik, DSAÇAG 4 üyelik, BBG ise 2 üyelik alacaktı[13].

Avukatlık Kanunu madde 90 uyarınca baro seçimlerinde 1945 seçimlerinde uygulanan seçim sisteminden daha anti demokratik bir seçim sitemi uygulanmaktadır. Uygulanan bu seçim sistemiyle temsilde adaletin sağlanması mümkün değildir. Temsilde adalet sağlanamadığı için barolar seçimde en fazla oyu alan grubun tekeline geçmekte, baroyu oluşturan avukatların genel eğilimine aykırı anti demokratik düşüncelerin oybirliği ile savunulması mümkün olmaktadır.

Tespit edebildiğimiz kadarıyla, Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda, TBMM'de 10 Temmuz 2008'de kabul edilen 5786 sayılı kanunla değişiklik yapılmış, d'Hondt[14] adı zikredilmeden oda seçimlerinde d'Hondt sisteminin uygulanmasına ilişkin esaslar kanuna eklenmiştir.

Barolarda temsilde adaletin sağlanması, avukatların heterojen yapısının baro yönetim kurullarına yansıması için benzer bir değişikliğin Avukatlık Kanunu madde 90'nda da yapılması zorunludur. Nispi temsili sağlamak için d'Hondt seçim sisteminin uygulanmasıyla oluşacak bir baro yönetim kurulunun, mevcut baro yönetim kurullarından daha demokratik fikirleri savunacağı, meslek sorunlarına daha etkili eğileceği düşünülmektedir. **Çünkü bu seçim sisteminin kabul edilmesi, baro başkanlarının, yönetim kurulu üyeleri üzerindeki mutlak hâkimiyetini kıracak, kararların müzakere ve uzlaşma yoluyla alınmasını sağlayacaktır. Nispi temsili sağlayan d'Hondt sistemi, yönetimde temsil edilen muhalif grupların iktidardaki grup faaliyetlerini içerden görerek ve bu faaliyetleri tüm meslektaşlarla paylaşarak gerçek baroyu tanımak suretiyle gerçekçi bir propaganda yapmalarını sağlayacaktır.**

Muhalif grupların yönetimde temsil edilmesinin diğer bir avantajı, bu grup temsilcilerinin özellikle stajyerler ve baro seçimlerine uzak avukatlar nezdinde ismen bilinir olmalarını sağlayacaktır. Meslek örgütü ve meslek grupları ile sıkı bağ kurmayan kimi meslektaşlar ismini duydukları,

---

[10] Makale yazdığımızı gözeterek sadece Ankara Barosu 2008 yılı seçim sonuçlarını d'Hondt sistemini uygulayarak değerlendirdik.

[11] Avukatlar kanun uyarınca listeye değil adaylara oy vermiş sayıldığından 3 grubun adaylarına verilen oy toplanmış, bulunan sonuç aday sayısına bölünerek grubun aldığı oy tespit edilmiştir.

[12] http://www.inisiyatif.net/document/tanitim/2008AnkBaroSecimSonucSirali.pdf Grup dışı bağımsız adaylar ile aday olmadıkları halde listeye adı yazılanlara atılan oylar hesaba dahil edilmemiştir.

[13] Baro seçimlerini d'Hondt sistemi üzerinden ilk defa Av. Hasan Aydın TANSU değerlendirmiştir. Sayın TANSU'nun ufuk açıcı değerlendirmesi için bakınız http://www.inisiyatif.net/document/91_2008.asp

[14] Nispi temsilin sağlanması için önerilen hesaplama denklemi Belçikalı avukat Victor d'Hondt (20.11.1841–30.05.1901) tarafından bulunmuştur. Nispi temsil için başka denklemler de bulunmaktadır.

bildikleri, kendileriyle çalışan insanlara oy vermeyi tercih etmektedirler. Bu çerçevede iktidar grubu özellikle staj eğitimi veren avukatları kendi grubundan seçmekte, yine baronun çeşitli kurul başkan ve üyelerini kendi grubundan atamaktadır. Kurul ve staj eğitim merkezindeki görevleriyle tanınır hale gelen iktidar grubu avukatlarının bu bilinirliği muhalif grup avukatları yönünden bir haksız rekabete yol açmakta, iktidarın el değiştirmesini zorlaştırmaktadır.

TBB başkanı ve TBB Yönetim Kurulu ise baroların TBB delegeleri tarafından seçilmektedir. Baroların TBB delegeleri ise Avukatlık Kanunu madde 114 uyarınca baro genel kurullarında seçilmektedir. Baro yönetim kurulu seçim sistemi için yaptığımız tüm eleştiriler birlik delege seçimleri için de geçerlidir. TBB delegelerinin de d'Hondt sistemi ile seçilmesi halinde avukatların heterojen yapısı TBB delegasyonuna yansıyacak, temsilde adalet sağlanmış olacaktır. TBB başkanlığının yıllarca aynı baroya mensup avukatlarca yürütülmesinde, antidemokratik delege seçiminin katkısı inkâr edilemez.

Bu çerçevede parlamentoya önemli bir görev düşmektedir. Barolarda temsilde adaletin sağlanması, iktidarın gruplar arasında el değiştirmesinin mümkün kılınması, yani daha demokratik bir baro için Avukatlık Kanunu madde 90'da değişiklik yapılması, TBB'de temsilde adaletin sağlanması, iktidarın gruplar arasında el değiştirmesinin mümkün kılınması, yani daha demokratik bir TBB için Avukatlık Kanunu madde 114'dedeğişiklik yapılması baro başkan, yönetim kurulu ve TBB delegasyon seçimlerinde d'Hondt sisteminin uygulanmasının sağlanması gerekmektedir.

Ankara, Mart 2010

Yazarın sitedeki diğer yazıları için,
http://www.inisiyatif.net/arsiv/web/filtre/yKemalVuraldogan.asp üzerine tıklayınız

Baro Seçimi konusunda yazılar arşivi için,
http://www.inisiyatif.net/arsiv/web/filtre/BaroSecim.asp üzerine tıklayınız

---